

МОБІЛІЗАЦІЯ ДОХОДІВ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Мобілізація доходів та здійснення видатків місцевих бюджетів України за останні роки свідчить про зростання видатків над доходами та значні відмінності міжтериторіального розподілу бюджетних ресурсів.

Аналізуючи стан виконання дохідної частини місцевих бюджетів України, необхідно відзначити про зменшення частки податкових надходжень у 2010 році порівняно як з 2009 роком, так і попередніми роками. Негативні тенденції спаду спостерігалися також по частках неподаткових надходжень та по доходах від операцій з капіталом у структурі доходів місцевих бюджетів України. Неєфективність дотаційних та субвенційних механізмів призвела до зростання їх частки у структурі доходів місцевих бюджетів та диспропорцій міжтериторіального перерозподілу бюджетних ресурсів. Таким чином, питома вага офіційних трансфертів протягом 2002-2010 років зросла на 19% (див. табл. 1).

Таблиця 1

Структура доходів місцевих бюджетів України за 2002–2010 роки (%)*

Доходи	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Податкові надходження	59	54	46	44	41	42	43	44	42
Неподаткові надходження	7	7	5	7	6	6	6	6	5
Доходи від операцій з капіталом	2	3	4	4	4	4	3	2	2
Цільові фонди	1	2	2	2	2	2	2	1	1
Офіційні трансферти	31	34	43	43	47	46	46	47	50
Всього доходів	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Дослідження структури видатків місцевих бюджетів України за функціональною класифікацією за 2002–2010 роки засвідчує позитивні тенденції щодо зростання частки видатків на освіту, соціальний захист і соціальне забезпечення, охорону здоров'я. Негативною тенденцією є зменшення частки видатків на економічну діяльність, житлово-комунальне господарство. В окремі роки частка видатків на громадський порядок, безпеку

* Складено автором на основі звітних даних Державного казначейства України.

та судову владу не складала навіть 1% видатків місцевих бюджетів (див. табл. 2).

За попередніми результатами виконання місцевих бюджетів України за 2011 рік спостерігаються такі позитивні тенденції, як зростання доходів місцевих бюджетів (без урахування офіційних трансфертів) у 26 регіонах України. Таким чином, приріст даних доходів склав від 6,8% у Закарпатській до 30,1% у Полтавській областях. Разом з тим, залишаються значними відмінності між рівнями доходів і видатків місцевих бюджетів на одну особу по Україні. Розрив за обсягом доходів між містом Києвом та Чернівецькою областю складає 3,98 разу, видатків між містом Києвом та Луганською областю – 1,24 разу. Значне перевищення видатків над доходами місцевих бюджетів свідчить про неспроможність територій самостійно фінансувати власні потреби [1, с. 4].

Таблиця 2

Структура видатків місцевих бюджетів України за функціональною класифікацією за 2002–2010 роки (%)*

Видатки	2002 р.	2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Загальнодержавні функції	6	6	7	7	8	7	7	6	6
Громадський порядок, безпека та судова влада	1	1	0	0	0	1	2	1	0
Економічна діяльність	6	9	10	9	9	10	9	5	5
Охорона навколишнього природ- ного середовища	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Житлово-комунальне господарство	5	5	6	7	10	6	6	5	3
Охорона здоров'я	21	22	22	22	21	20	20	21	23
Духовний та фізичний розвиток	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Освіта	26	27	28	31	29	29	28	31	32
Соціальний захист та соціальне за- безпечення	19	18	18	16	15	18	17	20	22
Міжбюджетні трансферти	11	7	4	3	3	4	6	6	4
Всього видатків	100	100	100	100	100	100	100	100	100

З метою попередження потенційних кризових явищ в бюджетній сфері на субнаціональному рівні важливим є забезпечення прозорості бюджету, впорядкованість міжбюджетних відносин, збалансування міжтериторі-

* Складено автором на основі звітних даних Державного казначейства України.

альних пропорцій та застосування програмно-цільового методу планування бюджетів усіх рівнів в контексті забезпечення якості бюджету та досягнення позитивних зрушень у рівні життя населення України, незалежно від території проживання.

Література:

1. Стратегічний моніторинг розвитку регіонів у січні – грудні 2011 року / Національний інститут стратегічних досліджень – К., 2012. – 49с.

Дишкант О. В.

к. е. н., доцент кафедри фінансів

СТАНОВЛЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ, ЯК СКЛАДОВОЇ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Головним завданням державного внутрішнього фінансового контролю є забезпечення належного (законного, економічного, ефективного, результативного та прозорого) управління державними фінансами і розглядається як сукупність трьох складових: внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту та їх гармонізації.

Базовим принципом державного внутрішнього фінансового контролю є чітке розмежування внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту. Внутрішній аудит повинен визначати, яким чином здійснюється внутрішній контроль, включаючи способи попереднього контролю.

Метою внутрішнього аудиту є надання незалежних та об'єктивних рекомендацій і консультацій, спрямованих на удосконалення діяльності органів державного і комунального сектору, підвищення ефективності процесів управління, сприяння досягненню мети такими органами.

Внутрішній аудит може проводитися централізовано – органами державної контрольно-ревізійної служби та децентралізовано – уповноваженим самотійним підрозділом, підпорядкованим безпосередньо керівництву органу державного чи комунального сектору, але функціонально незалежним від нього, в самому органі або в межах його системи управління.